

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Фізичний факультет

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ СТУДІЇ

для студентів

галузь знань Е Природничі науки, математика та статистика
спеціальність Е5 Фізика та астрономія
Освітній рівень: Перший (бакалаврський)
Освітня програма: Оптика
Спеціалізація: -
Вид дисципліни: обов'язкова

Форма навчання: денна
Навчальний рік: 2025/2026
Семестр: 7
Кількість кредитів ECTS: 2
Мова викладання, навчання та оцінювання: українська
Форма заключного контролю: залік

Викладачі: *Черних Геннадій Андрійович*, кандидат соціологічних наук, асистент
Внучко Світлана Миколаївна, кандидат політичних наук, доцент

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» ____ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» ____ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2025

Розробники:

Черних Геннадій Андрійович, асистент кафедри галузевої соціології факультету соціології, кандидат соціологічних наук, асистент;

Внучко Світлана Миколаївна, доцент кафедри політології філософського факультету, кандидат політичних наук, доцент.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри оптики

 (Кондратенко С.В.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Протокол № 8 від «19» травня 2025 р.

Схвалено науково - методичною комісією фізичного факультету

Протокол №10 від «23» травня 2025 року

Голова науково-методичної комісії (Оліх О.Я.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

ВСТУП

1. Мета дисципліни – формування в студентів міцних знань щодо особливостей функціонування й розвитку сучасного українського соціуму, а також політичної системи в контексті глобальних соціально-політичних трансформацій суспільства, політики та влади.

2. Вимоги до вибору навчальної дисципліни:

а) знати особливості функціонування й розвитку сучасного суспільства, його політичної системи та влади, а також взаємодії людини з соціально-політичними інститутами сучасного українського суспільства;

б) вміти збирати, аналізувати та інтерпретувати соціальну інформацію щодо перебігу різних соціально-політичних явищ і процесів шляхом використання основних понять і категорій соціологічної та політичної науки;

в) володіти елементарними навичками програмування наукових досліджень, а також використання методологічного інструментарію сучасної соціології та політології в перебігу аналізу актуальної соціально-політичної інформації.

3. Анотація навчальної дисципліни: дисципліна «Соціально-політичні студії» належить до переліку обов'язкових навчальних дисциплін, яка викладається у VIII семестрі бакалаврату. Дана дисципліна знайомить студентів із законами, формами, механізмами й тенденціями розвитку соціального життя сучасного суспільства, його політичною системою, різними видами соціально-політичної діяльності, еволюцією становлення й розвитку соціологічної та політичної науки, а також з моделями трансформації та демократизації суспільних систем і політичних режимів. В контексті даної дисципліни політична влада аналізується як суспільне явище, основним завданням котрої виступає розбудова сучасної соціальної та правової держави і громадянського суспільства на основі широкого залучення громадсько-політичних об'єднань та демократизації всіх сфер сучасного суспільного життя.

4. Основними завданнями (навчальними цілями) дисципліни є:

- надання студентам фундаментальних знань про зміст соціально-політичного життя сучасного суспільства крізь призму різноманітних соціальних і політичних явищ і процесів, які впливають на повсякденну свідомість і поведінку індивідів і соціальних груп, а також про їх теоретичне осмислення та узагальнення з опорою на методологічні підходи соціологічної та політологічної науки;

- набуття студентами необхідних умінь і навичок застосовування сучасної методології соціологічної та політичної науки а також соціально-політичного інструментарію для аналізу складних соціально-політичних проблем, об'єктів, явищ і процесів у сучасному суспільстві;

- розширення в студентів кругозору щодо форм і способів соціально-політичного буття, а також можливостей використання соціологічних і політологічних знань для моделювання та прогнозування перебігу функціонування й розвитку сучасного українського суспільства в регіональних і національних вимірах у контексті розв'язання складних соціально-політичних проблем і конфліктних ситуацій.

- розвиток знання про особливості функціонування і розвиток сучасних політичних систем, їх структурні елементи, політичні проблеми сучасного суспільства.

- отримання студентами знання та уявлення про основні політичні характеристики сучасного українського суспільства у регіональних та національних вимірах, про політичні проблеми та способи їх регулювання.

Дисципліна спрямована на формування наступних програмних компетентностей:

ЗК3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК6. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК11. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК12. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК14. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК15. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, їх місця у загальній системі знань про

природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

5. Результати навчання: у результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

Результат навчання (РН)		Методи викладання та навчання	Методи оцінювання	% у підсумковій оцінці
Код	Результат навчання			
1	Знати:			
1.1	Сутність соціально-політичних феноменів як предметного поля соціально-політичних студій, а також володіти базовим понятійно-категоріальний апаратом дисципліни	Лекція, самостійна робота	Усні дискусії	10
1.2	Актуальні соціально-політичні проблеми сучасного соціуму, умови їх виникнення та розв'язання, а також специфіку прояву в українському суспільстві	Лекція, самостійна робота	Усні дискусії	10
1.3	Закони розвитку соціального та політичного життя, а також сучасні моделі формування соціального і політичного порядку, їх місце і роль у житті держави та суспільства	Лекція, самостійна робота	Усні дискусії	10
1.4	Основні соціально-політичні тенденції та процеси, що відбуваються в українському соціумі та державі, особливості міжнародних суспільно-політичних взаємодій, а також місце України в сучасному світі	Лекція, самостійна робота	Усні дискусії	10
2	Вміти:			
2.1	Аналізувати соціальні та політичні явища і процеси, а також інтерпретувати їх з позицій сучасного соціально-політичного знання	Лекція, самостійна робота	Усні дискусії.	6
2.2	Визначати сутність актуальних соціальних і політичних проблем, а також конфліктних ситуацій сучасного суспільства та аналізувати умови й чинники їх виникнення, розв'язання та врегулювання	Лекція, самостійна робота	Усні дискусії.	6
2.3	Критично оцінювати наявне знання про різні соціально-політичні явища, процеси, а також ситуації, представлені в громадській думці і масовій свідомості з точки зору їх наукової обґрунтованості в соціології та політології	Лекція, самостійна робота	Усні дискусії.	6
2.4	Знаходити пояснення поточним проблемам громадсько-політичної діяльності індивідів і соціальних груп на основі закономірностей функціонування сучасного суспільства, а також діяльності політичної влади	Лекція, самостійна робота	Усні дискусії.	6
2.5	Застосувати сучасні соціально-політичні знання та практичні навички в межах повсякденного життя сучасного соціуму	Лекція, самостійна робота	Усні дискусії.	6
3	Комунікація:			
3.1	Використовувати знання іноземних мов для аналізу інформаційних Інтернет – ресурсів, а також новітньої літератури при підготовці	Самостійна робота	Усні дискусії.	5

	тематичних доповідей і презентацій науково-дослідних завдань			
3.2	Презентувати наявні результати соціально-політичних досліджень та науково-дослідних завдань у формі тематичних дискусій, доповідей, усних повідомлень, презентацій тощо	Лекція, самостійна робота	Усні дискусії.	5
3.3	Вести полеміку стосовно питань соціально - політичного життя сучасного суспільства на шляхом залучення категоріального апарату соціології та політології	Лекція, самостійна робота	Усні дискусії	5
4	Автономність та відповідальність:			
4.1	Самостійно вишукувати та критично опрацьовувати літературу на основі методів аналізу та синтезу наукової інформації	Лекція, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії	5
4.2	Самостійно вирішувати комплексні завдання, пов'язанні з верифікацією результатів наявних наукових досліджень шляхом їхнього порівняння з результатами власних спостережень	Самостійна робота	Усні дискусії.	5
4.3	Нести персональну відповідальність за достовірність результатів власних наукових спостережень та політико-ідеологічну незаангажованість індивідуальних науково-дослідних завдань	Самостійна робота	Усні дискусії.	5

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код) / Програмні результати навчання (назва)	1.1	1.2	1.3	1.4	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	3.1	3.2	3.3	4.1	4.2	4.3
ПРН 17 Знати і розуміти роль і місце фізики, астрономії та інших природничих наук у загальній системі знань про природу та суспільство, у розвитку техніки й технологій та у формуванні сучасного наукового світогляду.	+	+	+	+	+										+
ПРН 19 Знати та розуміти необхідність збереження та примноження моральних, культурних та наукових цінностей і досягнень суспільства.		+		+	+	+	+	+	+	+					
ПРН 22 Розуміти значення фізичних досліджень для забезпечення сталого розвитку суспільства	+	+			+	+	+	+		+				+	
ПРН 24 Розуміти місце фізики у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій	+	+						+		+					

7. Схема формування оцінки:

7.1. Форми оцінювання. Контроль знань здійснюється за системою ECTS, яка передбачає дворівневе оцінювання засвоєного матеріалу, зокрема оцінювання теоретичної підготовки – результати навчання (знання 1.1 – 1.4), що складає 40% від загальної оцінки та оцінювання практичної підготовки – результати навчання (вміння 2.1-2.5); (комунікація 3.1-3.3); (автономність та відповідальність 4.1-4.3), що складає 60% загальної оцінки.

Оцінювання семестрової роботи:

- 1) самостійна робота 1: РН 1.2, 1.3, 1.4, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 3.1, 3.2, 4.1, 4.2, 4.3 – 12 / 20 балів;
- 2) самостійна робота 2: 1.2, 1.3, 1.4, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 3.1, 3.2, 4.1, 4.2, 4.3 – 12 / 20 балів;
- 3) самостійна робота 3 (дослідження «Україна в системі міжнародних політичних процесів»): РН 1.2, 1.3, 1.4, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 3.1, 3.2, 4.1, 4.2, 4.3 – 12 / 20 балів.
- 4) Тестові завдання по частині 2: РН – 1.1, 2.1, 2.2, 2.4, 3.1, 4.1 - 12 / 20 балів.

Семестрову кількість балів формують бали, отримані студентом у процесі засвоєння матеріалу з усього навчального курсу. Загальна оцінка за семестр складається із балів, отриманих за самостійні роботи та тестові завдання. Всі види робіт за семестр мають у підсумку: в максимальному вимірі -80 балів, а в мінімальному вимірі-48 балів.

Підсумкова контрольна робота 1 виконується у письмовій формі: РН 1.1, 2.1, 2.2, 2.4 – 6 / 10 балів.

Підсумкова контрольна робота 2 виконується у письмовій формі: РН 1.1, 2.1, 2.2, 2.4 – 6 / 10 балів.

Підсумкове оцінювання у формі заліку: Підсумкова кількість балів з дисципліни (максимум 100 балів) визначається як сума балів за систематичну роботу впродовж семестру з урахуванням підсумкових контрольних робіт. Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру і не передбачає додаткових заходів оцінювання. Для студентів, які набрали сумарно меншу кількість балів, ніж критичний мінімум – 60 балів, для одержання заліку необхідно обов'язково відпрацювати пропущені самостійні роботи у письмовій формі та здати/надіслати електронною поштою викладачу, що проводить лекції. Таким чином, підсумкова оцінка з дисципліни (мінімум 60, максимум 100 балів) складається із суми кількості балів за семестрову роботу (мінімум 48, максимум 80 балів) та 2 підсумкових контрольних робіт (мінімум 6, максимум 10 балів).

При простому розрахунку отримуємо:

	Семестрова кількість балів	Підсумкова контрольна робота	Підсумкова оцінка з дисципліни
Мінімум	48	12	60
Максимум	80	20	100

7.2 Організація оцінювання:

Семестрова робота		Семестрова кількість балів	
		Min – 48 бали	Max – 80 балів
Самостійна робота 1	До теми 1-7	«12» x 1 = 12	«20» x 1 = 20
Самостійна робота 2	До теми 1-7	«12» x 1 = 12	«20» x 1 = 20
Самостійна робота 3	«Україна в системі міжнародних політичних процесів» (до 25 листопада 2025р.)	«12» x 1 = 12	«20» x 1 = 20
Тестові завдання по частині 2	До теми лекцій 8-13	«12» x 1 = 12	«20» x 1 = 20
Підсумкова контрольна робота 1	До теми 1 -7	«6» x 1 = 6	«10» x 1 = 10
Підсумкова контрольна робота 2	До теми 8-13	«6» x 1 = 6	«10» x 1 = 10
Підсумкова оцінка з дисципліни		60	100

7.3. Схема формування оцінки: Критерії оцінювання:

А) Самостійна робота: 17-20 балів студент у повному обсязі володіє навчальним

матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість проведеного дослідження / письмової роботи; 12-16 балів - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність проведеного дослідження / письмової роботи. Допускаються несуттєві неточності.

Б) *Тестові завдання* до теми 8-13 (20 питань): 0 балів – відповідь невірна; 1 бал – відповідь вірна.

В) *Підсумкова контрольна робота 1 та 2 (10 питань)*: 0 балів – відповідь невірна; 1 бал – відповідь вірна.

7.4 Шкала відповідності:

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій та семінарських занять

№ за /п	Назва лекції	Кількість годин		
		Лекції	Семінари	С/Р
Частина 1 «Соціологія як наука про соціально-політичну реальність»				
1	Вступ до соціально-політичних студій: становлення та розвиток соціології як науки	2	-	2
2	Соціологічне пізнання соціально-політичної реальності: основні закони, категорії, поняття	2	-	2
3	Соціальна структура суспільства та її вплив на політичні процеси	2	-	3
4	Методологія соціологічного дослідження суспільства	2	-	3
5	Проблема становлення та розвитку громадянського суспільства в Україні	2	-	3
6	Соціологічне прогнозування соціально-політичного розвитку суспільства	2	-	3
7	Підсумкова контрольна робота 1	2	-	
	Всього частина1	14		16
Частина2 «Політологія як наука про політичне життя суспільства»				
8	Предмет, структура і місце політичної науки в системі соціальних і гуманітарних наук	2	-	2
9	Політика і політична система як механізми формування та функціонування влади в сучасному суспільстві	2	-	2
10	Політичні партії та партійні системи	2	-	3
11	Держава як основний інститут політичної системи	2	-	3
12	Функції виборів і моделі сучасних виборчих систем	2	-	3
13	Основні тенденції розвитку сучасної світової політики	2	-	3
14	Підсумкова контрольна робота 2	2	-	

	Всього частина 2	14	16
	Загалом	28	32

Загальний обсяг 60 годин, у тому числі:
 лекції – 28 годин,
 семінари – 0 годин,
 самостійна робота – 32 години.

9. Рекомендована література :

Основна:

1. Гідденс Е. Соціологія. – Київ: Основи, 1999. – 726 с.
2. Лукашевич М.П. Соціологія . Загальний курс: Підручник.-7-е вид./М.П.Лукашевич, М.В.Туленков.- Київ: Каравела, 2018.- 408 с.
3. Політологічний енциклопедичний словник / В.Б. Авер'янов, І.В. Алексєєнко, С.С. Андрєєв та ін.; В.П. Горбатенко (упоряд.). – Київ, 2004. – 428 с.
4. Політологія: Підручник. / За ред. Цвиха В.Ф., Батрименка О.В.- Київ:ВПЦ «Київський університет», 2010. – 629 с.
5. Політична наука: Методи досліджень:Підручник /За ред..О.А.Габрієляна.-Київ: «Академія», 2012.-320с.
6. Соціологічні та політологічні студії: Підручник / За ред. А.С. Лобанової.- Київ: Каравела, 2018.- 520с.
7. Токар М. Соціологія громадянського суспільства: інституціональний вимір : навч. посіб. для здобувачів вищої освіти зі спец. 054 «Соціологія» / авт.-упоряд. : М. Токар, Ф. Шандор ; рец. : Д. Афанасьєв, Р. Жиленко ; Ужгор. нац. ун-т. — Ужгород : РІК-У, 2024. — 228 с.
8. Требін М. Соціально-політичні студії : навч. посіб. / М. П. Требін. – Харків : Право, 2017. – 696 с
9. Шляхтун П.П. Політологія: історія та теорія: Підручник /П.П.Шляхтун.- Київ: Центр учбової літератури, 2010. -472 с.

Додаткова:

1. Арістотель. Політика. Пер. з давньогр. та передм. О. Кислюка. – К.: Основи. 2003. – 239 с.
2. Вебер М. Господарство і суспільство / Макс Вебер; пер. з нім. М. Кушнір. — К.: Всесвіт, 2013. — 1112 с.
3. Вебер Макс. Соціологія. Загальноісторичні аналізи. Політика / Пер. з нім. Олександр Погорілий. — К: Основи, 1998. -534 с.
4. Вебер М. Покликання до політики // Соціологія. Загальноісторичні аналізи. Політика /Пер. з нім. Олександр Погорілий. – К.: Основи, 1998. – С. 173-191.
5. Вектори змін українського суспільства / За ред. В.М.Ворони, М.О.Шульги. – К.: Ін-т соціології НАН України, 2014. – 466 с.
6. Гавриленко І.М. Сучасна зарубіжна соціологія: Навч. посіб./І.М.Гавриленко .-Київ: Вид-во Академії праці і соціальних відносин,2011.- 498с.
7. Захарченко М.В., Погорілий О.І. Історія соціології (від античності до початку ХХ ст.).- Київ: Либідь, 1993.- 543с.
8. Кирилюк Ф.М., Батрименко О.В. Історія зарубіжних політичних вчень. Навч.-метод. посіб./ Ф.В.Кирилюк, О.В. Батрименко.- Київ: «XXI століття: Діалог культур», 2005.- 256 с.
9. Класики політичної думки від Платона до Макса Вебера / Євгеній Причепій (ред.). – Київ: «Тандем», 2002. – 582 с.
10. Лібанова Е.М. Нерівність в українському суспільстві: витоки та сучасність /Е.М. Лібанова // Економіка України. – 2014. – № 3(628). - С. 4 – 18.

11. Мак'явеллі Н. Державець. Флорентійські хроніки/ Н.Мак'явеллі.— Київ: Фоліо, 2013.- 512 с.
12. Парсонс В. Публічна політика. Вступ до теорії й практики аналізу політики. - Київ: Києво-Могилянська академія, 2006. - 550 с.
13. Платон. Держава. – Київ: Основи, 2005. – 355 с.
14. Соціологія. Короткий енцикл. слов. /Уклад. В.І. Волович та ін. - Київ: Укр. Центр духовн. культури, 1998.-
15. Соціологія: Навч. посіб. -4-е вид. / За ред.. С.О. Макєєва. – Київ: знання, 2008.- 566с.
16. Соціологія політики: Енцикл.словник / Авт.-упоряд. В.А. Полторака, О.В. Петров, А.В.Толстоухов. – К.: Вид-во Європ.ун-ту, 2009. – 442 с.
17. Структурні виміри сучасного суспільства. Курс лекцій / За ред..С. Макєєва. – Київ: Інститут соціології НАН України, 2006. – 372 с.
18. Черниш Н.Й. Соціологія. Курс лекцій/ Н.Й.Черниш.- Львів: «Кальварія»,- 2003.-540 с.
19. Heywood A. PoliticalIdeologies: AnIntroduction. - Palgrave Macmillan; Fifth Edition, 2012. - 392 p.
20. IntroductiontoPolitics / R. Garner (Author), P. Ferdinand (Author), S. Lawson (Author). - Oxford University Press; 2 edition, 2012. - 560 p.
21. Lipset S. M. Political Man: The Social Bases of Politics. - The Johns Hopkins University Press,1981. - 608 p.
22. The Cambridge history of twentieth-century political thought \ Ed. by T. Ball, R. Bellamy. - Cambridge University Press, 2008 -746 p.

Інтернет ресурси

1. Агенція суспільної інформації "Ініціатива" <http://www.asi.org.ua/>
2. Бібліотека факультету соціології Київського національного університету імені Тараса Шевченка <http://www.socd.univ.kiev.ua/>
3. Вісник Київського національного університету. Серія: Соціологія. <http://www.socd.univ.kiev.ua/uk/visnik-kiyivskogo-nacionalnogo-universitetu-imeni-tarasa-shevchenka-sociologiya>
4. Державний Комітет Статистики України - www.ukrstat.gov.ua
5. Інститут громадянського суспільства <http://www.csi.org.ua/>
6. Інститут соціології НАН України (електронна бібліотека) http://i-soc.com.ua/institute/el_library.php
7. Київський міжнародний інститут соціології <http://kiis.com.ua/>
8. Мережа аналітичних центрів України <http://www.intellect.org.ua/>
9. Міжнародний центр перспективних досліджень <http://www.icps.kiev.ua/library>
10. Онлайн бібліотека по політології і політ. наукам <http://politics.ellib.org.ua/>
11. Ресурсний центр з соціології, Харківський національний університет ім. В.Н.Каразіна <http://www.sociology.kharkov.ua/> (електронна бібліотека, тексти публікацій, корисні посилання)
12. Український незалежний центр політичних досліджень <http://www.ucipr.kiev.ua/>